



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1648

Cap. II. De Europa secundum recentiores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13147

CAPVT II.

De Europa secundum recentiores.

OC CVRRIT nobis attingentibus peculiarem Orbis descriptionem terrarum Orbis Domina, sedesque veræ religionis EUROPA, vnde potentiùs nunc *Roma Sancta*, quàm olim *Roma Triumphans* terras dirigit, & coniungit Christo; vnde per omnes vtriusque Orbis regiones fides spargitur, & fouetur: cuius incolæ totum orbem facillè subiugarent & addicerent Christo, si conuenire possent. Sed proh dolor! hostem in propinquo Christianum aggredi, quàm remotum Turcam inuadere, malunt. Porrò eâdem hîc methodo vtemur quâ superiori capite. Agemus I. de eius nominibus: II. de quantitate: III. de qualitate: IV. de limitibus: V. de variis eius linguis: VI. denique de amplioribus eius Regionibus, & Regnis.

§. 1. *De variis nominibus Europæorum.*

RETINUIT *Europa* nomen antiquum, neque ex tot principibus qui in eâ rerum potiti sunt inuentus est vnus, qui ei nomen suum auderet imponere. Reperio tamen eius incolas ab Asiaticis, & Africanis variis nominibus dici, & non tantùm *Europæos* appellari.

Primum FRANKI, quo nomine Asiatici Christianos intelligunt, à quibus aliàs pessimè affecti sunt, cùm Europæi ad vindicandâ sibi Palæstinam animum admouissent: inter quos cùm fortissimi essent Franci, Francorum nomen vnâ cum odio omnibus Christianis adhæsit. Audio tamen in præsentia Turcas Europæos duobus modis appellare, & qui Latinum sequuntur ritum *Romaos* dicere, qui Græcum, voce communi nominari *Frankos*. Sed hæc varietas extitit ex bellis adnitente Summo Pontifice contra illos susceptis.

Secundum est ALFRANGVES à superiori vt cenfeo detortum, quo vtuntur Æthiopes, vt referunt Europæi quidam, qui eos raptim adierunt. Nam qui hæserunt diu apud Abassinos Lusitani de hoc nomine silent.

Tertium est CAVRI cuius meminere Martinus Stella, & Mathias à Mikou Sarmata; & eâ voce Turco-Arabicâ Sarraceni des-

gnant infideles, & à Mahumeti lege alienos.

Quartum est DZINZIS, vox plane Turcica quæ Paganum sonat; sic enim nos maioris contumeliæ causâ vocant Ottomanî, dum se à nobis audiunt infideles appellari.

Reliqua nomina vt *Giaour Ayameia* quorum meminit Theuetus homo fidei profligatæ, non sunt propria nomina, sed maledicta quæ in Christianos effutiunt, dum eos *Canes* vocant, & prorsus indignos qui suis sacris interfint.

§. 2. De quantitate Europæ Nouæ.

TACEO hîc figuram *Amazonis*, vel *Reginæ* quas inuehunt aliqui otiosi, cuius caput cristatum vel coronatum *Hispania* exhibeat, *Francia* pectus, ventrem *Germania*, *Anglia* læuam manum, dextram *Italia*, *Græcia* prominentem pedem, regna *Hungaria*, *Pollonia*, cum parte *Rusæ* fluentem togam, *Arctoa* denique regna sellam cui infideat *Regina*: nam hæc ægrotantium somnia. His itaque prætermisissis,

LATITVDO Europæ desumitur à Pro. *Tænario*, vulgò *de Gualgia*, aliter *des Cailles*, latitudinis 34. cum dimidio ad Boreale Prom. *le Cap Norkin* in *Noruegia* latitudinis 72. cum dimidio, ac proinde 39. gradus continet, qui ampliati per 15. aut 30. aut 60. reddunt Leucas Germanicas 475. Francicas 840. Italica milliarum 1680.

LONGITVDO ducitur à Sacro Pro. *le Cap de S. Vincent*, longitudinis 10. latitudinis 36. cum dimidio 81. latitudinis 51. quæ distantia ad maiorem circulum reuocata dat 50. gradus cum minutis 9. qui decies quinquies, aut trigesies, aut sexagesies ducti reddunt Leucas Germanicas 752. Francicas 1504. Italica milliarum 3009.

§. 3. De qualitate Europæ Nouæ.

QUATVOR virtutes etiam Sarraceni in Europâ notant, quòd fit feracissima, quòd incolas nutriat pugnaces, quòd Religiosos, quòd Orbi regendo pares.

FERACISSIMA est, nullâque est inter regiones Europæ cuius vbertas non laudetur. Vt enim cultiores taceam, *Italiam*, *Græciam*,

ciam, Galliam, Hispaniam saltem in aliquâ sui parte; Angliâ quàm frumenti pecorûmque ferax? Germania quàm pinguis tot exercituum campus, & statio tam diuturna? Dania nulli terrarum bonitate decedit: Polonia famis tempore etiam Gallia partem aliquam aluit: Hungaria tertio quoque anno alternis Turcarum & Germanorum depopulationibus deuastata sub initium huius seculi, fecunditatis famam non amisit. Vt autem omnes Europæi inter se connectantur politicâ societate, *Hispania* dat ferrum, fructus exsiccatos, lanasque molliores: *Anglia* corium, lanas, stannum & plumbum: *Gallia* inter cætera frumentum, vinum, sal, oleumque purissimum: *Germania* equos, arma, ferrum, & argentum: *Belgium* factitias merces: *Italia*, & *Græcia* sericum: *Arctoa regna* pelles, adipem, æs, & ligna ad naues: *Polonia*, & *Russia* pelles pretiosas, mel, & ceram. Omnia denique ad vitam necessaria in Europâ crescunt, præter pharmaca, quæ tamen ei denegata sunt; quia paucioribus est obnoxia morbis, nisi hos luxus, & ingluuies inducant.

PUGNACES Europæos esse id vnum arguit, quòd cum omnes gloriâ militari floreant, nemo in omnes rerum potitur, & cum suas coniungere vires Turcæ & Sarraceni per Asiam & Africam effusis succubuere. Sed præterea in singulis Militiæ Virtutibus singuli excellunt. *Angli* periculi contemptores: *Galli* alacres: *Hispani* supra modum patientes: *Germani* loco moueri difficiles: *Belgæ* sagaces: *Hungari* vigilantes: *Poloni*, *Russi*, *Sueci* pertinaces; omnes aut mori, aut vincere parati: soli *itali*, & *Græci* aliàs belli decus & gloria parere meliùs quàm pugnare norunt *aliquot exceptis*; tamen vtraque gens Europæ Imperio nata videtur si priores animos resumeret. Certè ex quo Ottomanis in Europâ fixere sedem Imperij, & Ianizatqs ex Europæis elegere, longè fortiores exercitus educunt, & milites Asiaticos parui, aut nihili faciunt.

PIETAS & RELIGIO in eo elucet, quòd in hanc vnam compactus Religionis ardor, indidem in cæteras gentes propagatur. Diu veram Religionem secuta est, quam postremis hisce temporibus Lutherus, & Calvinus Christianitatis pestes corrumpere in plerisque partibus. Latè enim occupat *Germaniam* hæresis; eiusdem conditionis *Polonia*; in *Arctois Regnis*, & *Britannicis insulis*, *Belgicæ* parte fides Catholica penè extincta vix intermicat: In *Gallia* Calvinismus intermortuus nihil præter animos habet:

Italia, pars Belgij maior, & Hispania Hæreseos solæ effugere virus, & incendium. Religionis Europææ restes tot Episcopatus, tot Basilicæ, tot latifundia Ecclesiæ, & Christo addicta tanta Cœnobiorum multitudo; quæ tamen Hæresis, & perpetua comes hæreseos improbitas nonnihil detriuit.

POLITICOS denique Europæos esse docuerunt *Hispani* patrum nostrorum memoriâ, dum Imperium per totum Orbem effusum, & ex partibus ad eò disiunctis concinnatum prudentiâ mirabili administrarunt, bellum in omnem partem, ipsi quieti, circumferentes. Quid melius institutum *Venectorum Rep.* qui veram reddere adulationem Cynæ, dum apud se tot Reges habent sapientissimos, quot Senatores. *Bataui* primùm piscatorum rebellium turba, per totum Orbem merces suas atque victorias magno Hispanorum damno sparserunt. *Italii & Græci* obest nimia prudentia, quominus iniectas sibi compedes frangant. Quid autem possint in Reip. administratione Galli, nostra ætate magnus Cardinalis, vir multùm, sed tamen nondum satis laudatus ostendit.

§. 4. De terminis Europæ recentioris.

EVROPÆ Nouæ non alij termini quàm Antiquæ, quia tamen paulò aliter Geographi recentiores loquuntur, eos retractare hîc quoque iudicauimus.

A SEPTENTRIONE alluitur maribus Dano-Noruegico de *Myrmanskou*, & Deucalædonio *Thé Deucalidon*.

AB OCCIDENTE respicit Oceanum Occidentalem vulgè *la grande Mer, ou du Ponant*.

A MERIDIE Fretò Gaditano stringitur, *le destroit de Gibraltar*, & Sinu Lugdunensi vulgè *Golpho Leonino*, Mari Tusco *la Mer de Toscane*, & Venetico Sinu, seu Mari Græco, *le Golphe de Venise, ou la Mer de Grece*.

AB ORIENTE denique *Ægæo Mari l'Archipel, ou l'Archipelage*; *Hellesponto, le bras de S. George*; *Propontide, la Mer de Marmora*; *Bosphoro Thracio, le Canal de la Mer Noire*; *Ponto Euxino, la Mer Noire, ou la Mer Maiour*; de reliquis terminis quadruplex opinio.

Prima est eorum qui Europam magis dilatant, & superioribus limitibus addunt Caucasum montem, hodie montes *Mingrelia*,

& *Georgianorum*, partem Caspij Maris ad ostia vsque *Taich* Fl. qui olim *Rhymnus* dicebatur, à cuius fontibus lineam dirigunt ad viciniorem Fl. *Obij* ripam, & reliquo *Obio* vtuntur ad Mare Septentrionale: ita *Moschouitæ* quidam vt ditionem suam omnem *Europæ* limitibus coërceant.

Secunda est illorum qui *Europam* magis restringunt, & post partem *Euxini* Maris ad ostia *Borysthenis*, vtuntur eodem *Borysthenis* vulgò *de Nieper* ad urbem vsque *Smolenskum*, à quâ lineam trahunt ad fontem Fl. *Chesni*, tum eodem Fluuio, & duobus Lacubus *Lagoga*, & *Onega*, & hinc productâ lineâ ad viciniorem ripam *Sinus Granduici*. Ita recentior Geographus, vt *Moscouitæ* ditionem totam adiudicaret *Asiæ*. Sed nihil egit, siquidem pars *Regni Polonici* vltra *Borysthenem* porrigitur.

Duæ sequentes opiniones hoc habent commune quod post *Euxinum* Pontum, statuunt *Europæ* limites *Bosphorum Cymmerium*, *le Canal de Caffa*; *Paludem Mæotidem*, *la Mer de Zebeckés* & *Tanaïm* Fl. vulgò *Don*, sed cum hoc discrimine, quod

Tertia sententia vtatur tantum parte *Tanaïs* ad fossam vsque *Kamoutz*, eâdem fossâ, *Volgæ* Fluij parte, donec recipiat *Volgam* Orientalem vulgò *Bella-Volga*, à cuius capite, aut melius fonte Fluij *Vrpe* in eum influentis, lineam promouent ad propinquiorem *Obij* Fluminis ripam, quem deinceps limitem *Europæ* præfinitunt. Ita omnes *Ortelij*, & *Cluuerij* fautores.

Quarta verò eâque communissima totum adhibet *Tanaïm*, ad eius vsque fontes, seu lacum vnde primùm erumpit vulgò *Rezans-Koi-Osera*, vel vt loquimur, *le lac de Rezan*; ex quo linea recta ducitur ad urbem *S. Michaëlis Archangeli*, vbi *Duina* Fl. in duo brachia scinditur, vt influat in *Sinum Granduicum*. Et eâ deinceps opinione in his *Parallelis* vtetur.

§. 5. De variis linguis quibus iam vtuntur *Europæi*.

DIVERSITAS linguarum ista maximè profluxit ex populis *Borealibus* in *Europam* Imperio Romano iam labante irrum-pentibus, quas tibi præsentî *Tabula* repræsentamus.

LIN- GVÆ		LATINA	}	Italica.
		fiue	}	Francica.
		Deus	}	Hispanica.

QVA- TVOR	GRÆCA siue Θεός	{ Quā utuntur nunc Greci, in paucis ab antiquā discrepans.
PRÆ- CI- PVÆ	TEV- TO- NI- CA,	{ Teutonica } Superior. vera } Inferior. Saxonica } Saxonica vera. Anglica. Scotica.
EVRO- PÆO- RVM	seu God	{ Danica } Vera Danica. Noruegicā. Suecicā.
ex voce Dei fortitæ nomen.	SLA- VICA seu Boge.	{ Polonica. Russica. Dalmatica. Bohæmica.
SEPTEM		{ ALBANICA, qua utuntur Epirotæ. TARTARICA, qua Tartari loquuntur & Cozaci.
MINVS		{ HUNGARICA, que in usu est in Hungariâ, Transyl- uaniâ, Valachiâ, Bulgariâ.
PRÆ- CIPVÆ.		{ FINNICA, apud Finnos & Lappones. HIBERNICA, Hibernorum, & Scotorū Syluestrium. BRITANNICA, Vallengium, & Aremoricorum. LAPVRDENSIS, le Biscain.

§. 6. De diuisione Europa penes recentiores.

NVM. I. Europa Occidentalis.

REGNUM ANGLIÆ <i>le Royaume de la grande Bretagne.</i>	{ VRBES	{ LONDRES: Londinum in Anglia. Edimbourg: Edinburgum in Scotia. Dublin: Dublinum in Hibernia.
	{ FLVVII	{ La Tamise: Tamesis. Sauern: Sabrina. Vmbro: Humber olim. Abus.
REGNUM	{ VRBES	{ MADRIT: Madritum. Toledo: Toletum. Seuille: Hispalis. Lisbonne: Olyssippo, seu Vlyssipone.

HISPA-	}	FLVII	{	l'Ebro: <i>Iberus.</i>
NIÆ				Tayo, ou le Tage: <i>Tagus.</i>
				Guadalquivir: <i>Bætis.</i>
<i>le Royaume d'Espagne.</i>	}	MONTES	{	les Pyrenées: <i>Pyrenæi Montes.</i>
				Mont d'Occa: <i>Pars montis Orospedæ.</i>
	}	INSVLÆ	{	Maiorque & Minorque: <i>Baleares.</i>
				Yuica: <i>Pytiusæ.</i>
REGNUM	}	VRBES	{	PARIS: <i>Lutetia, seu Parisij.</i>
FRAN-				Rouën: <i>Rotomagus.</i>
CIÆ				Lion: <i>Lugdunum.</i>
<i>le Royaume de France.</i>	}	FLVII	{	la Seine: <i>Sequana.</i>
				le Loire: <i>Ligeris.</i>
				la Garonne: <i>Garumna.</i>
	}	MONTES	{	le Rhosne: <i>Rhodanus.</i>
				les Seuennes: <i>Cemenij Montes.</i>
				de Vauge: <i>Vogesus.</i>
BEL-	}	VRBES	{	Bruxelle: <i>Bruxelle.</i>
GIVM				Anuers: <i>Antuerpia.</i>
<i>le Pays-Bas.</i>				Amsterdam: <i>Amstelodamum.</i>
	}	FLVII	{	le Rhin: <i>Rhenus sectus in Vahalim, & Iffelam</i>
				la Meuse: <i>Mosa.</i>
				l'Escauld: <i>Scaldis.</i>

NVM. 2. Europa Borealis.

GERMA-	}	VRBES	{	VIENNE en Autriche: <i>Vienna Austria.</i>
NIÆ				Francfort sur le Mœin: <i>Frankofurtum ad Mœnum.</i>
				Cologne ou Coln: <i>Colonia.</i>
<i>l'Allemagne.</i>	}	FLVII	{	le Rhin: <i>Rhenus.</i>
				le Mœin: <i>Moganus seu Mœnus.</i>
				le Danube: <i>Danubius.</i>
	}	MONTES	{	l'Elbe: <i>Albis.</i>
				Blokensberg: <i>Meliboccus.</i>
				Kisenberg: <i>Suditi montes.</i>
				Abennouc: <i>Abnoba.</i>

	SYLVÆ	{	Forest Noire: <i>Heluetiarum Eremus.</i>
			Ottenuald: <i>Ottonis Sylua.</i> } Partes
			De Turinge: <i>Turingica.</i> } Hercyniæ.
ARCTOA REGNA <i>les Royaumes du Septen- trion.</i>	SVECIA	{	VRBS } Stocholm: <i>Stocholmia.</i>
			MONS } de Suede: ou Doffrins: <i>Sueuo.</i>
		LACVS } Meller: <i>Mellerus.</i>	
	DANIA	le Danemark. Hafnia: <i>Coppenhage.</i>	
	NORVEGIA	la Noruege. Nidrosia: <i>Drontheim.</i>	
REGNUM POLO- NIÆ <i>le Royaume de Pologne.</i>	VRBES	{	CRACOVV, ou Cracouie: <i>Cracouia.</i>
			Dantzic: <i>Gedanum.</i>
			Vilne: <i>Vilna.</i>
		le Veixel, ou la Vistule: <i>Vistula.</i>	
	FLVVII	{	Mamel, ou Niemen: <i>Chronius.</i>
			Duna, ou Dzuina: <i>Rubo.</i>
IMPERIVM MOSCHO- VITICVM <i>l'Empire du Moscovite, ou de Russie.</i>	VRBES	{	MOSCHOV: <i>Moschouia.</i>
			Sainct Michel l'Archange: <i>Fanum S. Michaelis.</i>
			Astracan: <i>Astracanum.</i>
		FLVVII	{
			la Duine: <i>Duina.</i>
			le Don: <i>Tanais.</i>
TARTARIA PRECO- PENSIS <i>la petite Tartar- ie, ou Precopz.</i>	VRBES	{	ORES KOV: <i>Orescouia in Podoliâ.</i>
			Cassa: <i>Theodosia.</i>
			Asaph: <i>Tanais.</i>
		FLVVII	{
			le Nieper: <i>Borysthenes.</i>

NVM. 3. *Europa Meridionalis.*

MA- GNVM REGNUM HVNGA- RIÆ <i>le Grand Royaume de Hongrie.</i>	HVNCARIA VERA	{	Albe Royale: <i>Alba Regalis.</i>
			la Hongrie. } Bude: <i>Buda.</i>
	TRANSYLVANIA	la Transylvanie. Hermanstat: <i>Ci- nium.</i>	
	VALACHIA	la Valachie. Sokouu: <i>Sochouium.</i>	
	BVLGARIA	la Bulgarie. Sophie: <i>Sophia.</i>	
	SERVIA	la Seruie. Belgrade: <i>Alba Græca.</i>	
	BOSSENA	la Bossine. Banialuch: <i>Banialuchum.</i>	



	SYLVÆ	{	Forest Noire: <i>Heluetiarum Eremus.</i>
			Ottenuald: <i>Ottonis Sylua.</i> } Partes
			De Turinge: <i>Turingica.</i> } Hercyniæ.
ARCTOA REGNA <i>les Royaumes du Septen- trion.</i>	SVECIA	{	VRBS } Stocholm: <i>Stocholmia.</i>
			MONS } de Suede: ou Doffrins: <i>Sucus.</i>
		LACVS } Meller: <i>Mellerus.</i>	
	DANIA	le Danemark. Hafnia: <i>Coppenhage.</i>	
	NORVEGIA	la Noruege. Nidrosia: <i>Drontheim.</i>	
REGNUM POLO- NIÆ <i>le Royaume de Pologne.</i>	VRBES	{	CRACOVV, ou Cracouie: <i>Cracouia.</i>
			Dantzic: <i>Gedanum.</i>
			Vilne: <i>Vilna.</i>
		le Veixel, ou la Vistule: <i>Vistula.</i>	
FLVVII	{	Mamel, ou Niemen: <i>Chronius.</i>	
		Duna, ou Dzuina: <i>Rubo.</i>	
IMPERIVM MOSCHO- VITICVM <i>l'Empire du Moscovite, ou de Russie.</i>	VRBES	{	MOSCHOV: <i>Moschouia.</i>
			Sainct Michel l'Archange: <i>Fanum S. Michaelis.</i>
			Astracan: <i>Astracanum.</i>
	FLVVII	{	Volga: <i>Rha.</i>
la Duine: <i>Duina.</i>			
	le Don: <i>Tanais.</i>		
TARTARIA PRECO- PENSIS <i>la petite Tartar- ie, ou Precopz.</i>	VRBES	{	ORES KOV: <i>Orescouia in Podoliâ.</i>
			Cassa: <i>Theodosia.</i>
			Asaph: <i>Tanais.</i>
	FLVVII	{	le Don grand & petit: <i>Tanais.</i>
le Nieper: <i>Borysthenes.</i>			

NVM. 3. *Europa Meridionalis.*

MA- GNVM REGNUM HVNGA- RIÆ <i>le Grand Royaume de Hongrie.</i>	HVNCARIA VERA	{	Albe Royale: <i>Alba Regalis.</i>
			la Hongrie. } Bude: <i>Buda.</i>
	TRANSYLVANIA	la Transylvanie. Hermanstat: <i>Ci- nium.</i>	
	VALACHIA	la Valachie. Sokouu: <i>Sochouium.</i>	
	BVLGARIA	la Bulgarie. Sophie: <i>Sophia.</i>	
	SERVIA	la Seruie. Belgrade: <i>Alba Græca.</i>	
	BOSSENA	la Bossine. Banialuch: <i>Banialuchum.</i>	

	SCLAVONIA	l'Esclavonie. Raguse: <i>Epidaurus.</i>	
		le Danube, ou Danoïie: <i>Ister.</i>	
	FLV VII	le Draue: <i>Drauus.</i>	
		le Saue: <i>Sauus.</i>	
GRÆCIA		STAMBOVL ou Constantinople: <i>Constantinopolis.</i>	
seu	VRBES	Saloniqui: <i>Theſſalonica.</i>	
		Duras, ou Durazzo: <i>Dyrrachium.</i>	
		Napli de Romanie: <i>Nauplia.</i>	
PARS		Stromona: <i>Strymon.</i>	
IMPERII	FLV VII	Aspri: <i>Achelous.</i>	
		Basilipotamo: <i>Eurotas.</i>	
		Salampria: <i>Peneus.</i>	
TVRCICI		Meſſouo: <i>Pindus.</i>	
	MONTES	Lacha: <i>Olympus.</i>	
la Grece, ou partie de la Turquie.		Monte-Santo: <i>Athos.</i>	
		Candie: <i>Creta.</i> la Canée: <i>Canea.</i>	
	INSVLÆ	Negrepont: <i>Eubœa.</i> Negrepôt: <i>Chalcis.</i>	
		Corſou: <i>Corcyra.</i>	
		ROMB la Sainte: <i>Roma.</i>	
	VRBES	Venise: <i>Venetia.</i>	
		Naples: <i>Neapolis.</i>	
		Milan: <i>Mediolanum.</i>	
		le Tibre: <i>Tiberis.</i>	
ITALIA	FLV VII	le Pô: <i>Eridanus, seu Padus.</i>	
		le Cariglian: <i>Liris.</i>	
		Loffanto: <i>Aufidus.</i>	
		l'Apennin: <i>Apenninus.</i>	
	MONTES	le Mont de Somme: <i>Vesuvius.</i>	
		le Mont S. Ange: <i>Garganus.</i>	
l'Italie.	IN-	SICILIA	VRBES
		la Sicile.	Palerme: <i>Panormus.</i>
			Messine: <i>Messana.</i>
	SV-	SARDINIA	MONS
		la Sardeigne	le Mont Gibel: <i>Ethna.</i>
			Cagliar: <i>Calaris.</i>
	LÆ	CORSICA	
		la Corſe.	Bastie: <i>Bastia.</i>